Suuri valiokunta

Keskiviikko 24.2.2016 klo 12.30—13.50

Läsnä
puheenjohtaja Anne-Mari Virolainen kok
2. varapuheenjohtaja Tytti Tuppurainen sd
jäsen Sirkka-Liisa Anttila kesk
jäsen Paavo Arhinmäki vas
jäsen Simon Elo ps
jäsen Sari Essayah kd
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Timo Harakka sd (osittain)
jäsen Johanna Karimäki vihr
jäsen Elsi Katainen kesk
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Elina Lepomäki kok
jäsen Jari Leppä kesk (osittain)
jäsen Sanna Marin sd
jäsen Kai Mykkänen kok
jäsen Mika Niikko ps
jäsen Jaana Pelkonen kok
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok
varajäsen Pekka Haavisto vihr (osittain)
varajäsen Ari Jalonen ps (osittain)
varajäsen Jukka Kopra kok
varajäsen Pirkko Mattila ps
varajäsen Riitta Myller sd
varajäsen Outi Mäkelä kok
varajäsen Arto Pirttilahti kesk
varajäsen Juha Pylväs kesk
varajäsen Sari Raassina kok
varajäsen Annika Saarikko kesk (osittain)
varajäsen Kaj Turunen ps (osittain)
Mats Löfström r

Sihteeri
valiokuntaneuvos Anna Sorto

Pöytäkirja SuVP 6/2016 vp

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 24 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksiksi (Euroopan raja- ja merivartiojärjestelmä)
Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (Schengenin rajasäännöstön muutos)

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 2/2016 vp
Valtioneuvoston U-kirjelmä U 1/2016 vp
Valiokunnan lausunto PeVL 3/2016 vp
Valiokunnan lausunto HaVL 2/2016 vp

Merkittiin saapuneeksi puolustusvaliokunnan ilmoitus: ei toimenpiteitä. U 2/2016 vp

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- kansainvälisen yhteistyön yksikön päällikkö, evl Mika Rytkönen, sisäministeriö
- rajaturvallisuusasiantuntija, komentajakapteeni Mikko Simola, sisäministeriö

Kuultiin asiantuntijoita. Puheenvuoron käyttivät puheenjohtaja Virolainen sekä ed. Tuppurainen, Karimäki, Anttila, Essayah, Myller, Arhinmäki ja Elo. Asiantuntijat vastasivat puheenvuoroihin.

Keskustelun kuluessa puheenjohtaja Virolainen teki seuraavan pohjaesityksen eduskunnan kannaksi: "Viitaten perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan lausunnoissa esitettyyn suuri valiokunta yhtyy erikoisvaliokuntien lausuntojen mukaisesti valtioneuvoston kirjelmissä U 1/2016 vp (Schengenin rajasäännöstön muutos) ja U 2/2016 vp (Euroopan raja- ja merivartiojärjestelmä) esitettyihin kantoihin.

Valiokunta toteaa, että U-kirjelmät perustuvat komission joulukuussa 2015 antamaan nk. rajapakettiin, jossa ehdotetaan, että kaikki Schengen-alueelle tulevat tai sieltä lähtevät henkilöt tarkastetaan nykyistä järjestelmällisemmin. Komissio ehdottaa myös eurooppalaisen raja- ja merivartiojärjestelmän ja Frontexin pohjalle rakentuvan Euroopan raja- ja merivartioviraston perustamista yhdennetyn eurooppalaisen rajavalvonnan varmistamiseksi.

Valtioneuvoston tavoin valiokunta tukee rajapaketin tavoitteita saada EU-alueelle kohdistuva muuttoliike nykyistä paremmin hallintaan, vahvistaa EU:n sisäistä turvallisuutta ja suojella Schengen-aluetta EU:n ulkorajojen valvontaa tehostamalla. Valiokunta katsoo, että vallitsevassa tilanteessa on välttämättömänä tehostaa tietokantojen käyttöön perustuvia tarkastuksia ulkorajoilla, tiivistää jäsenvaltioiden välistä rajaturvallisuusyhteistyötä ja kehittää edelleen EU:n ulkorajojen valvontaa koskevia yhteistyömuotoja nykyisiä jäsenvaltioiden ja EU:n toimivallan jakoa kuitenkaan muuttamatta ja perusoikeuskysymykset

samalla huomioiden. Samanaikaisesti on kiinnitettävä erityistä huomiota jo sovittujen ja nyt valmisteilla olevien toimien ja velvoitteiden tehokkaaseen täytäntöönpanoon ja riittävän resursoinnin varmistamiseen kaikissa jäsenmaissa. Lisäksi valiokunta painottaa valtioneuvoston ja hallintovaliokunnan tavoin, että raja- ja merivartiojärjestelmää koskevan asetusehdotuksen mukaan perustettavan rajavartioston tulee toimia kaikissa tilanteissa apua vastaanottavan jäsenvaltion komentovastuulla sekä sen lainsäädännön mukaisesti. Tärkeää on myös se, että ehdotuksien hyväksyminen ei merkitse muutoksia olemassa oleviin perus-, ihmisoikeus- ja tietosuojaperiaatteisiin.

Lopuksi valiokunta korostaa, että Schengen-alueen toiminnan turvaaminen, ulkorajojen tehokkaan valvonnan ja rajaturvallisuuden takaaminen sekä maahanmuuton nykyistä parempi hallitseminen ovat kysymyksiä, joissa eurooppalaisen ratkaisun löytyminen ja ratkaisujen täysimääräinen toimeenpano on kaikkien jäsenvaltioiden yhteinen etu."

Ed. Arhinmäki esitti, ed. Karimäen kannattamana, seuraavaa lisäystä eduskunnan kantaan: "On kiinnitettävä huomiota turvapaikanhakijoiden ihmisoikeuksien toteutumiseen ja ihmisoikeusloukkausten valvontaan ja ehkäisyyn. Kansainvälistä suojelua tarvitsevien oikeutta hakea turvapaikkaa ei tule estää perusteettomilla palautuksilla (pushback), etnisellä profiloinnilla, tai jättämällä auttamatta merihädässä olevia ihmisiä."

Ed. Arhinmäen esitys hylättiin äänin 17—7.

Ed. Tuppurainen esitti, ed. Marinin kannattamana, seuraavaa lisäystä eduskunnan kantaan: "Eurooppaan suuntautuva muuttoliike on suurimmillaan vuosikymmeniin, minkä vuoksi EU:n ulkorajoihin kohdistuu painetta. Toistaiseksi EU:n yhdessä suunnittelemat toimet paineen helpottamiseksi eivät ole olleet riittäviä vastaamaan ulkorajoilla varsinkin viimeisen vuoden aikana eskaloituneeseen tilanteeseen. Tulijoiden rekisteröintiä ja uudelleensijoittamista ei ole saatu toimimaan sovitulla tavalla. Toimeenpanossa on esiintynyt merkittäviä puutteita.

Valiokunta katsoo, että EU:n ulkorajojen valvonnan vahvistaminen ja tietokantojen nykyistä systemaattisempi hyödyntäminen on ensiarvoisen tärkeää muuttoliikkeen haltuun ottamiseksi ja unionin sisäisen turvallisuuden edistämiseksi. Ulkorajojen heikko valvonta on kasvattanut EU-jäsenmaiden halua sisärajatarkastusten käyttöönottoon ja vapaan liikkuvuuden rajoittamiseen unionin sisällä. EU:n yhteisen toiminnan selkeyttäminen ja tehostaminen ulkorajoilla on äärimmäisen tärkeää Schengenin tulevaisuuden ja EU:n yhtenäisyyden kannalta, ja tulee myös edullisemmaksi kuin sisärajatarkastusten käyttöönottaminen koko unionin alueella. On selvää, että yksikään EU-maa ei pysty yksinään vastaamaan muuttoliikkeen tuomiin haasteisiin.

Valiokunta korostaa, että toimiva ulkorajavalvonta edellyttää rajainfrastruktuurilta kykyä hallittuun maahantulijoiden vastaanottamiseen. Tulijoiden rekisteröinti on tehtävä järjestelmällisesti ja uudelleensijoitukset on toimeenpantava taakanjaon periaatteiden mukaisesti. Raja-alueiden infrastruktuuriin ja riittävään resursointiin on kiinnitettävä huomiota kaikissa jäsenmaissa. Siihen kuuluu järjestelmällisen identifioinnin, rekisteröinnin ja tietojen vaihdon lisäksi mahdollisuus välittömään humanitaariseen apuun sekä jokaiselle turvapai-

kanhakijalle oikeus asianmukaiseen hakemusten käsittelyyn. Rajainfrastruktuurin ja järjestelykeskusten tilojen ja toimintamallien on oltava asianmukaisia. Heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden, kuten lasten ja naisten asemaan on kiinnitettävä erityistä huomiota. Väkivallan ja hyväksikäytön uhreiksi joutuneille on tarjottava apua, ja toimia ihmissalakuljetuksen ja ihmiskaupan nujertamiseksi on tehostettava. Käytössä on oltava laillisen maahantulon reittejä. Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden palauttamisen on oltava tehokasta sekä ihmisarvoa kunnioittavaa."

Ed. Tuppuraisen esitys hylättiin äänin 17—7.

Ed. Karimäki esitti, ed. Marinin kannattamana, seuraavaa lisäystä suuren valiokunnan kantaan: "Kasvaneen rajavalvonnan tarpeen taustalla on suuri humanitäärinen kriisi ja siksi rajavalvonnassa tulee noudattaa ihmisoikeuksia ja rajavalvontaviranomaisilla tulee olla auttamisvelvoite."

Ed. Karimäen esitys hylättiin äänin 17—7.

(+Turunen, Leppä, Jalonen, Haavisto, Harakka)

(-Gustafsson, Pirttilahti, Mäkelä)

Yhteiskäsittely:

Valiokunta hyväksyi eduskunnan kannan SuVEK 5/2016 vp: Eduskunnan kanta kokonaisuudessaan löytyy suuren valiokunnan pöytäkirjasta SuVP 6/2016 vp, 3§.

Valiokunta hyväksyi eduskunnan kannan: Viitaten perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan lausunnoissa esitettyyn suuri valiokunta yhtyy erikoisvaliokuntien lausuntojen mukaisesti valtioneuvoston kirjelmissä U 1/2016 vp (Schengenin rajasäännöstön muutos) ja U 2/2016 vp (Euroopan raja- ja merivartiojärjestelmä) esitettyihin kantoihin. Valiokunta toteaa, että U-kirjelmät perustuvat komission joulukuussa 2015 antamaan nk. rajapakettiin, jossa ehdotetaan, että kaikki Schengen-alueelle tulevat tai sieltä lähtevät henkilöt tarkastetaan nykyistä järjestelmällisemmin. Komissio ehdottaa myös eurooppalaisen raja- ja merivartiojärjestelmän ja Frontexin pohjalle rakentuvan Euroopan raja- ja merivartiovirasto perustamista yhdennetyn eurooppalaisen rajavalvonnan varmistamiseksi. Valtioneuvoston tavoin valiokunta tukee rajapaketin tavoitteita saada EU-alueelle kohdistuva muuttoliike nykyistä paremmin hallintaan, vahvistaa EU:n sisäistä turvallisuutta ja suojella Schengen-aluetta EU:n ulkorajojen valvontaa tehostamalla. Valiokunta katsoo, että vallitsevassa tilanteessa on välttämättömänä tehostaa tietokantojen käyttöön perustuvia tarkastuksia ulkorajoilla, tiivistää jäsenvaltioiden välistä rajaturvallisuusyhteistyötä ja kehittää edelleen EU:n ulkorajojen valvontaa koskevia yhteistyömuotoja nykyisiä jäsenvaltioiden ja EU:n toimivallan jakoa kuitenkaan muuttamatta ja perusoikeuskysymykset samalla huomioiden. Samanaikaisesti on kiinnitettävä erityistä huomiota jo sovittujen ja nyt valmisteilla olevien toimien ja velvoitteiden tehokkaaseen täytäntöönpanoon ja riittävän resursoinnin varmistamiseen kaikissa jäsenmaissa. Lisäksi valiokunta painottaa valtioneuvoston ja hallintovaliokunnan tavoin, että raja- ja merivartiojärjestelmää koskevan asetusehdotuk-

sen mukaan perustettavan rajavartioston tulee toimia kaikissa tilanteissa apua vastaanottavan jäsenvaltion komentovastuulla sekä sen lainsäädännön mukaisesti. Tärkeää on myös se, että ehdotuksien hyväksyminen ei merkitse muutoksia olemassa oleviin perus-, ihmisoikeus- ja tietosuojaperiaatteisiin.Lopuksi valiokunta korostaa, että Schengen-alueen toiminnan turvaaminen, ulkorajojen tehokkaan valvonnan ja rajaturvallisuuden takaaminen sekä maahanmuuton nykyistä parempi hallitseminen ovat kysymyksiä, joissa eurooppalaisen ratkaisun löytyminen ja ratkaisujen täysimääräinen toimeenpano on kaikkien jäsenvaltioiden yhteinen etu.

4. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (Schengenin rajasäännöstön muutos)

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 1/2016 vp
Valiokunnan lausunto PeVL 2/2016 vp
Valiokunnan lausunto HaVL 1/2016 vp

Merkittiin saapuneeksi puolustusvaliokunnan ilmoitus: ei toimenpiteitä.

Hallintovaliokunnan lausunto HaVL 1/2016 vp on saapunut valiokuntaan.

Todettiin, että suuri valiokunta hyväksyi eduskunnan kannan asiassa edellä päiväjärjestyksen kohdassa 3.

5. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista neuvoston asetukseksi aviovarallisuussuhteista ja asetukseksi rekisteröityjen parisuhteiden varallisuussuhteista

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 8/2011 vp
U-jatkokirjelmä UJ 20/2015 vp
Valiokunnan lausunto LaVL 2/2016 vp
Valiokunnan lausunto LaVL 10/2015 vp
U-jatkokirjelmä UJ 23/2015 vp
Valiokunnan lausunto LaVL 11/2011 vp

Lakivaliokunnan lausunto LaVL 2/2016 vp on saapunut valiokuntaan.

(-Jalonen, Myller)

Valiokunta hyväksyi eduskunnan kannan SuVEK 6/2016 vp: Valiokunta yhtyy erikoisvaliokunnan lausunnon mukaisesti valtioneuvoston kantaan.

6. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (terrorismin torjuminen)

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 22/2015 vp
Valiokunnan lausunto LaVL 1/2016 vp

Lakivaliokunnan lausunto LaVL 1/2016 vp on saapunut valiokuntaan.

7. Valtioneuvoston selvitys: Ison-Britannian EU-suhteen uudelleenneuvottelu

Valtioneuvoston E-selvitys E 68/2015 vp
E-jatkokirjelmä EJ 1/2016 vp
Valiokunnan lausunto SuVL 6/2015 vp
E-jatkokirjelmä EJ 2/2016 vp

Merkittiin saapuneeksi ulkoasiainvaliokunnan ilmoitus: ei toimenpiteitä. E 68/2015 vp

(-Turunen, Mattila)

8. Valtioneuvoston selvitys: Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) n:o 575/2013 muuttamisesta siltä osin kuin kyse on hyödykemarkkinoilla toimivia välittäjiä koskevista poikkeuksista

Valtioneuvoston E-selvitys E 7/2016 vp

Merkittiin saapuneeksi talousvaliokunnan ilmoitus: ei toimenpiteitä.

9. Eurooppa-neuvosto 18.-19.2.2016

Eurooppa-neuvoston ja EUn neuvostojen kokoukset EUN 9/2016 vp
EUN-raportti Eurooppa-neuvosto 18-190216 EUN 9.pdf Suomen Pysyvä Edustusto Bryssel EUE:n raportti 1.12.2015 (asiakirja A 9)
EUN-raportti Eurooppa-neuvoston 18-190216 päätelmät su EUN 9.pdf Eurooppa-neuvoston päätelmät su
EUN-raportti Eurooppa-neuvoston 18-190216 päätelmät ru EUN 9.pdf Eurooppa-neuvoston päätelmät ru
EUN-raportti Eurooppa-neuvoston 18-190216 päätelmät en EUN 9.pdf Eurooppa-neuvoston päätelmät en

Raportointi

Valiokunnassa oli kuultavana:
- pääministeri Juha Sipilä

avustajinaan:
EU-asioiden valtiosihteeri Kare Halonen
erityisavustaja Jari Haapiainen
valtioneuvoston kanslia

Merkittiin raportti saapuneeksi

(+Pirttilahti, Saarikko)

Pääministeri Sipilä raportoi pidetystä Eurooppa-neuvostosta.

Puheenvuoron käyttivät ed. Karimäki, Tuppurainen, Niikko, Essayah, Arhinmäki, Savola, Myller, Elo, Harakka, Haavisto ja Wallinheimo.

Pääministeri Sipilä vastasi puheenvuoroihin.

Raportointi valmis.

Valiokunta merkitsi selvityksen saaduksi.

(-Lepomäki, Leppä, Pirttilahti, Katainen, Saarikko)

10. Muut asiat

- pe 11.3. klo 9.30 - 11.30, Pikkuparlamentin F-auditorio - SuV:n ja YmV:n julkinen yhteiskuuleminen kiertotaloudesta (E 88/2015 vp) ja jätedirektiivien muuttamisesta (U 27/2015 vp)

- SuV:n matka Brysseliin ma 18.-ti 19.4.2016

11. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on perjantaina 26.2.2016 klo 13.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Anna Sorto